

**ĐẠI HỌC THÁI NGUYÊN**  
**TRƯỜNG ĐẠI HỌC KHOA HỌC**

**ĐỖ THỊ HUỆ**

**NGHỆ THUẬT TỰ SỰ**  
**TRONG TIỂU THUYẾT CỦA THÙY DƯƠNG**

**LUẬN VĂN THẠC SĨ**  
**NGÔN NGỮ, VĂN HÓA VÀ VĂN HỌC VIỆT NAM**

**Thái Nguyên – 2019**

**ĐẠI HỌC THÁI NGUYÊN  
TRƯỜNG ĐẠI HỌC KHOA HỌC**

**ĐỖ THỊ HUỆ**

**NGHỆ THUẬT TỰ SỰ  
TRONG TIỂU THUYẾT CỦA THÙY DƯƠNG**

**Chuyên ngành: Văn học Việt Nam**

**Mã số: 8220121**

**LUẬN VĂN THẠC SĨ  
NGÔN NGỮ, VĂN HÓA VÀ VĂN HỌC VIỆT NAM**

**Người hướng dẫn khoa học: TS. VŨ THỊ HẠNH**

**Thái Nguyên – 2019**

## LỜI CAM ĐOAN

Tôi xin cam đoan đây là công trình nghiên cứu của riêng tôi. Các số liệu trích dẫn đều có nguồn gốc rõ ràng. Các kết quả nghiên cứu trong luận văn đều trung thực và chưa từng được công bố ở bất kỳ công trình nào khác.

*Thái Nguyên, tháng 5 năm 2019*

**Tác giả luận văn**

**Đỗ Thị Huệ**

## LỜI CẢM ƠN

Để hoàn thành luận văn thạc sĩ này, tôi xin trân trọng cảm ơn Ban Giám hiệu, Khoa Sau đại học, Khoa Báo chí – Truyền thông và Văn học, Trường Đại học Khoa học, Đại học Thái Nguyên và các Thầy, Cô giáo đã trực tiếp giảng dạy, giúp đỡ trong suốt quá trình học tập.

Đặc biệt, tôi xin được bày tỏ lòng biết ơn sâu sắc tới giảng viên hướng dẫn TS. Vũ Thị Hạnh đã luôn tận tình hướng dẫn, chỉ bảo trong suốt thời gian tôi nghiên cứu và hoàn thành luận văn.

Cuối cùng, xin gửi lời cảm ơn đến gia đình, người thân, bạn bè và đã giúp đỡ, động viên, tạo điều kiện để tôi hoàn thành luận văn.

*Thái Nguyên, tháng 5 năm 2019*

**Tác giả luận văn**

**Đỗ Thị Huệ**

## MỤC LỤC

LỜI CAM ĐOAN .....	i
LỜI CẢM ƠN .....	ii
MỤC LỤC.....	iii
MỞ ĐẦU.....	1
1. Lí do chọn đề tài.....	1
2. Lịch sử vấn đề nghiên cứu .....	2
3. Đối tượng và phạm vi nghiên cứu.....	6
4. Mục đích nghiên cứu, ý nghĩa đề tài .....	6
5. Phương pháp nghiên cứu.....	7
6. Kết cấu luận văn.....	7
Chương 1: CƠ SỞ LÝ LUẬN VÀ THỰC TIỄN .....	8
1. 1. Nhà văn Thùy Dương – cuộc đời và sự nghiệp văn chương .....	8
1.1.1. Đôi nét về cuộc đời nhà văn Thùy Dương.....	8
1.1.2. Sự nghiệp văn chương của nhà văn Thùy Dương.....	8
1.1.3. Quan điểm sáng tác của Thùy Dương.....	13
1.2. Cơ sở lí luận của đề tài.....	16
1.2.1. Khái lược về nghệ thuật tự sự .....	17
1.2.2. Các phương diện trong nghệ thuật tự sự .....	17
* Tiểu kết chương 1.....	26
Chương 2: NHÂN VẬT VÀ NGHỆ THUẬT XÂY DỰNG NHÂN VẬT TRONG TIỂU THUYẾT CỦA THÙY DƯƠNG .....	27
2.1. Nhân vật trong tiểu thuyết của Thùy Dương .....	27
2.1.1. Nhân vật hồn ma .....	27
2.1.2. Nhân vật tự ý thức.....	33
2.1.3. Nhân vật cô đơn .....	39
2.2. Nghệ thuật xây dựng nhân vật trong tiểu thuyết của Thùy Dương .....	44

2.2.1. Nghệ thuật miêu tả ngoại hình nhân vật .....	44
2.2.2. Nghệ thuật miêu tả hành động nhân vật.....	47
2.2.3. Nghệ thuật khắc họa tâm lý nhân vật.....	51
* Tiểu kết chương 2.....	55
Chương 3: NGHỆ THUẬT TỔ CHỨC KẾT CẤU VÀ XÂY DỰNG KHÔNG – THỜI GIAN NGHỆ THUẬT TRONG TIỂU THUYẾT CỦA THÙY DƯƠNG .....	56
3.1. Nghệ thuật tổ chức kết cấu.....	56
3.1.1. Kết cấu tình huống – tâm lí.....	57
3.1.2. Kết cấu phân mảnh - dán ghép.....	62
3.1.3. Kết cấu bổ thuật .....	67
3.2. Nghệ thuật xây dựng không gian .....	69
3.2.1. Không gian xã hội xưa cũ .....	70
3.2.2. Không gian xã hội hiện đại .....	72
3.2.3. Không gian tâm linh.....	76
3.3. Nghệ thuật xây dựng thời gian.....	79
3.3.1. Thời gian đan xen, đồng hiện.....	80
3.3.2. Thời gian tâm lý .....	82
* Tiểu kết chương 3.....	83
Chương 4: NGHỆ THUẬT TRẦN THUẬT TRONG TIỂU THUYẾT CỦA... THÙY DƯƠNG .....	84
4.1. Đa dạng hóa ngôi kể và điểm nhìn trần thuật .....	84
4.1.1. Phối hợp nhiều người kể chuyện trên một văn bản trần thuật .....	84
4.1.2. Phối hợp linh hoạt nhiều điểm nhìn trần thuật.....	89
4.2. Giọng điệu trần thuật giàu sắc thái thẩm mỹ .....	92
4.2.1. Giọng mỉa mai, châm biếm.....	93
4.2.2. Giọng điệu đồng cảm, xót xa .....	96
4.2.3. Giọng điệu dí dỏm, hài hước.....	98

4.3. Ngôn ngữ trần thuật .....	100
4.3.1. Ngôn ngữ vừa truyền thống, vừa hiện đại.....	100
4.3.3. Ngôn ngữ mang đậm chất trữ tình .....	105
* Tiểu kết chương 4.....	109
KẾT LUẬN .....	109
TÀI LIỆU THAM KHẢO.....	111



## MỞ ĐẦU

### 1. Lí do chọn đề tài

Sau đổi mới 1986, văn học Việt Nam đã đạt được những thành công trên nhiều lĩnh vực, thể loại. Bên cạnh những cây bút kỳ cựu như Nguyễn Khải, Nguyễn Minh Châu, Ma Văn Kháng,... sự xuất hiện của lớp nhà văn trẻ như Phan Thị Vàng Anh, Y Ban, Võ Thị Xuân Hà, Võ Thị Hảo, Đỗ Bích Thúy, ... Trong đó có Thùy Dương – một nhà văn nữ có cách viết mới lạ, hoàn toàn mới mẻ, tràn đầy tâm huyết đã thổi vào nền văn học nước nhà một luồng sinh khí mới.

Trong dòng chảy văn học Việt Nam đương đại, Thùy Dương không còn xa lạ với những độc giả yêu thích văn chương, đặc biệt là tiểu thuyết. Không ồn ào trên các diễn đàn văn chương nhưng với số lượng tiểu thuyết được xuất bản đều đặn (*Ngụ cư* (2005), *Thức giấc* (2007), *Nhân gian* (2009) và gần đây nhất là cuốn tiểu thuyết có tên *Chân trần* (2013)), Thùy Dương đang từng bước khẳng định những trải nghiệm cùng sức viết tiểu thuyết của mình. Đặc biệt, Thùy Dương là một trong số ít tác giả viết tiểu thuyết mà tiểu thuyết nào của chị cũng đều dành được những giải thưởng văn chương: *Thức giấc* đạt giải thưởng cuộc thi tiểu thuyết do Hội Nhà văn tổ chức năm (2008-2010); Giải thưởng Hội Nhà văn Hà Nội năm 2011 với tiểu thuyết *Nhân gian*.

Với giọng điệu trữ tình, sâu lắng, Thùy Dương viết về cuộc đời con người bằng những trải nghiệm cá nhân, thấm đẫm dấu ấn suy tư về cuộc đời nhân sinh cùng những trạng thái tâm linh hư ảo. Tác phẩm của chị có khả năng phản ánh các vấn đề gay gắt, nóng bỏng của xã hội hiện đại, đặc biệt có khả năng khai thác chiều sâu những góc khuất “thế giới bên trong” con người. Để làm được điều đó, nhà văn đã nhìn hiện thực cuộc sống và con người bằng góc nhìn mới đồng thời mạn dạn thực hiện nhiều thể nghiệm trong lối viết. Điều này đã khiến cho nghệ thuật tự sự trong tiểu thuyết của Thùy Dương chứa đựng nhiều yếu tố đổi mới, sáng tạo, mang lại giá trị và những hiệu quả nghệ thuật nhất định.

Với những đổi mới, sáng tạo trong nghệ thuật tiểu thuyết, những sáng tác của Thùy Dương cần được nghiên cứu một cách hệ thống nhằm ghi nhận đúng mức những đóng góp của Thùy Dương trong dòng chảy văn học Việt Nam đương đại. Đó cũng chính là lý do vì sao chúng tôi lựa chọn *Nghệ thuật tự sự trong tiểu thuyết của Thùy Dương* làm đề tài nghiên cứu.

## **2. Lịch sử vấn đề nghiên cứu**

Tiểu thuyết là thể loại “má y cái”, giữ vị trí trung tâm của một nền văn học. Bất cứ một nền văn học lớn nào cũng không thể nào vắng bóng tiểu thuyết. Bởi thế, tiểu thuyết góp phần quan trọng trong việc làm nên diện mạo của một nền văn học. Đặc biệt, với đặc trưng tiêu biểu của thể loại, nói như Bakhtin – tiểu thuyết là thể loại văn học tiếp nhận hiện thực đời sống ở thì hiện tại chưa hoàn thành – là thể loại văn chương luôn biến đổi, “nòng cốt thể loại chưa hề rắn lại” và chúng ta chưa thể đoán định được hết những biến đổi của nó, thì gắn liền với sức sống của thể loại này chính là những đổi mới không ngừng trong nghệ thuật tự sự của tiểu thuyết để vượt qua những khuôn khổ sẵn có của thể loại. Chính vì thế mà những nghiên cứu về tiểu thuyết nói chung cũng như nghệ thuật tự sự trong tiểu thuyết Việt Nam đương đại luôn là một vấn đề quan trọng, thu hút sự quan tâm bàn luận của các nhà nghiên cứu, các học viên, sinh viên và độc giả yêu mến văn chương.

Tác giả Nguyễn Văn Long và Lã Nhâm Thìn đã có nhiều ý kiến về tiểu thuyết và được ghi lại trong cuốn Văn học Việt Nam sau năm 1975 - những vấn đề nghiên cứu và giảng dạy. Trong công trình Văn học Việt Nam sau năm 1975 - những vấn đề nghiên cứu và giảng dạy cũng tập hợp nhiều bài nghiên cứu về tiểu thuyết Việt Nam đương đại như: Bùi Việt Thắng với bài viết Tiểu thuyết Việt Nam sau 1975 - nhìn từ góc độ thể loại; Nguyễn Hòa với Một cách lý giải về thực trạng tiểu thuyết Việt Nam đương đại; Nguyễn Bích Thu với Ý thức cách tân trong tiểu thuyết Việt Nam sau 1975; Nguyễn Thị Bình với Về một hướng thử nghiệm